

Motion till riksdagen 2021/22:3841

av **Maria Malmer Stenergard m.fl. (M)**

Ett gott liv för äldre

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förenklad biståndsbedömning för ökad frihet att själv bestämma inom äldreomsorg och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ökad trygghet i äldreomsorg och hemtjänst kan bli nationella krav och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en sammanhållen vårdkedja för sjuka äldre med en fast läkarkontakt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur mobil hemsjukvård kan införas för äldre i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett måltidslyft, som säkerställer att kosten till äldre är näringsrik och anpassad till äldres behov och önskemål och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur samhället kan stötta äldre för bättre psykisk hälsa och undvika ensamhet och oro och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett samlat huvudmannaskap för äldrevård och äldreomsorg och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av olika boendeformer för äldre och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda att äldreboenden ska ingå i den kommunala fysiska planeringen i varje kommun och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sänkt skatt för pensionärer, med särskild inriktning på dem med lägst pensioner, och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort full garantipension för flyktingar som kommit till Sverige, och i stället ge äldreförsörjningsstöd, och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur man kan stimulera arbetslivet och möjliggöra så att äldre som kan och vill arbeta längre upp i åren och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Pensionsmyndigheten bör utarbeta bättre information om hur pensionen förbättras av att arbeta längre upp i åldrarna och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ålderism och att en genomgång och analys på grund av åldersdiskriminering till Diskrimineringsombudsmannen bör göras och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett organ bör inrättas med ansvar för att främja ett längre arbetsliv liknande Expertgruppen för offentlig ekonomi, ESO, och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att äldre får kunskap och information som medger god tillgång och användande i det digitala samhället och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell satsning på ökad kompetens inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda att de som begår brott mot äldre ska straffas hårdare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur våld i nära relationer bland äldre kan motverkas samt att kunskapen om detta höjs inom vård och omsorg och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har närmare två miljoner pensionärer som är 65 år eller äldre, det vill säga en femtedel av hela befolkningen. De allra flesta tillhör den yngre gruppen pensionärer, är relativt friska och lever ett aktivt liv och många arbetar efter 65 år. För varje år ökar antalet som är 80 år och äldre och vi får allt fler 100-åringar. När man blir pensionär, eller senior, börjar en helt ny fas i livet. Man får tid för annat än tidigare och många kan njuta av resor eller sina intressen eller passa barnbarn, medan andra upplever sig inte längre behövda.

För samhället och för enskilda är det viktigt att visa att seniorer kan vara en resurs långt upp i åren och en kraft att räkna med. Det är därför angeläget att lyfta möjligheterna och underlätta för ett aktivt yrkesliv som senior, så länge man själv vill och orkar. När människor nu lever allt längre måste vi betrakta ålderdom med nya ögon.

Forskning visar att såväl lärande som utveckling och kreativitet är möjligt långt upp i åren. Med nya höft- och knäleder, starroperationer, hörapparater med mera ges nya möjligheter till fortsatt aktivt och friskt liv.

Allt fler vill fortsätta arbeta, i sitt gamla yrke, med nya uppgifter eller i eget företag, ofta på sina egna villkor. De blir en viktig resurs för samhället men också viktiga för att

klara stora pensionsåtaganden framöver. Man bör därför stimulera fortsatt arbete genom bland annat lägre skatter, enklare regler och en god arbetsmiljö.

Naturligtvis finns det problem med stigande ålder. De sista åren i livet kan vara svåra och då ska det finnas god omsorg med kvalitet och valfrihet, en värdig vård och trygghet att räkna med. Vårdköerna ska bort och hela vårdkedjan ska hålla ihop när man behöver det mest. Man ska inte behöva oroa sig för att vården inte räcker till när man blir gammal och multisjuk, eller tvingas förlita sig på att nära och kära, som ibland bor långt bort, finns där i vardagen. Alla ska också kunna välja vad hemtjänsten ska göra och kunna köpa fler tjänster inom rutavdraget. Att känna sig trygg både hemma och utomhus är en självklarhet, men senare års kriminalitet har gjort äldre människor allt mer rädda och otrygga. Därför krävs det fler poliser som kan förhindra och klara upp brott, särskilt mot äldre. Men det krävs också hårdare straff, när det är äldre som är brottsoffer.

Äldre på arbetsmarknaden

Vi lever allt längre och är allt friskare som äldre. Därmed är det naturligt att jobba högre upp i åldrarna, såväl för lönen det ger som för att man trivs på en arbetsplats och fortsatt kan göra en värdefull insats. För Sveriges framtid och utveckling är det avgörande att vi tar vara på all den erfarenhet som äldre medarbetare har att erbjuda, en fantastisk resurs där det ofta saknas utbildade och erfarna medarbetare. Ett organ likt Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, ESO, bör inrättas för att främja ett längre arbetsliv.

Information och kunskap om hur ett längre arbetsliv positivt påverkar den allmänna pensionen, som ges livet ut, kan vara avgörande för valet av ett längre yrkesliv. Pensionsmyndigheten bör få i uppdrag att ge denna information på ett lätt och tydligt sätt.

Det upplevs som orättvist att de flyktingar som kommit till Sverige automatiskt får full garantipension, oavsett hur de arbetat i sitt hemland eller i Sverige. Detta är en regel som lever kvar från en tid då flyktingar inte var en särskilt stor grupp. Denna grupp bör i stället få äldreförsörjningsstöd med individuell bedömning.

Många äldre upplever att de inte är önskvärda på arbetsmarknaden, och detta sker allt längre ner i åldrarna, då det är svårt att få ett jobb som arbetslös om man har passerat 50 år. Diskrimineringsombudsmannen, DO, bör därför få ett uppdrag att analysera anmälningarna på grund av åldersdiskriminering.

Vi vill sänka skatterna för pensionärer med särskild inriktning på dem som har lägst pensioner. Det ska löna sig att ha arbetat.

Äldre människors valfrihet i fråga om boende, hemtjänst och omsorg

Vi vill stärka äldres rätt till ett värdigt liv. Det handlar bland annat om att bryta äldres ofrivilliga ensamhet. Nära sex av tio äldre uppger att de känner sig ensamma, och ensamhet leder till utanförskap och isolering. Att stärka äldres rätt till ett värdigt liv handlar i grunden om trygghet och välbefinnande. Det utgörs av flera delar – att tillhöra en gemenskap, inflytande och valfrihet, service och omtanke. Alla äldre ska ha ett bra boende och en värdig äldreomsorg.

Självklart är det bra att många väljer att bo kvar i sitt hem hela livet eller så länge det är möjligt. Villan eller lägenheten som de bott i under många år blir en trygghet och

de har en frihet att fortsätta leva nästan som tidigare trots sina begränsningar. Det ska vara möjligt att få den äldreomsorg och hemtjänst man vill ha, och därför bör biståndsbedömningen förenklas och utgå mer från varje individs val och möjligheter. Det skiljer sig tyvärr ofta mellan kommunerna vilka resurser som finns och hur man organiserat äldreomsorgen. Det bör därför utredas hur ökad trygghet i äldreomsorg och hemtjänst kan bli nationella krav, för att öka kvaliteten och få en jämnare nivå. Likaså är maten ett viktigt inslag för äldre, både ur social synpunkt och medicinskt. Ett nationellt måltidslyft som säkerställer att kosten till äldre är både näringsrik och anpassad till äldres behov och önskemål vore önskvärt.

I takt med att allt fler blir allt äldre och behöver omsorg och hemtjänst ökar kraven på den personal som ska utföra dessa tjänster. Det är i många kommuner svårt att hitta personal och ännu svårare att få tag på personal med rätt utbildning. En nationell satsning på ökad kompetens för medarbetare inom äldreomsorgen bör därför genomföras.

Många äldre uttrycker ett önskemål om så kallade trygghetsboenden eller seniorbostäder. Men dagens krav på dessa boendeformer gör det dyrt att bygga och därför finns det alltför få. Det är därför angeläget att göra en översyn av olika boendeformer för äldre. Kanske ett ombyggt hotell med gemensamma utrymmen kan vara en lösning.

Men oftast kommer det till en punkt då man inte känner sig trygg eller då det inte längre är möjligt att klara sig hemma, när vård- och omsorgsbehoven blir för stora. Då ska det finnas lämpliga boenden som är avsedda för den här gruppen.

De multisjuka äldre är de som söker mest vård på akutmottagningarna på sjukhusen. Det är ett dyrt och ofta även dåligt sätt att vårda äldre med återkommande problem. Det är oftast bättre att läkaren kommer till den sjuke än tvärtom. En sammanhållen vårdkedja med en fast läkarkontakt är mycket värdefullt när man blir allt sjukare, och man bör utreda hur detta kan bli möjligt.

Under coronapandemin har det framkommit brister i vården av äldre. Med ett samlat huvudmannaskap för äldrevård och äldreomsorg skulle vårdkedjan kunna fungera bättre för äldre multisjuka. Detta bör därför utredas.

Många äldre känner sig nedstämda, oroliga och ledsna och den psykiska ohälsan ökar hos äldre. De flesta antidepressiva läkemedel skrivs ut till äldre, vilket inte alltid är den bästa hjälpen. Man bör utreda hur samhället kan stötta för att öka det psykiska välbefinnandet hos äldre.

Äldres möjligheter och svårigheter i samhället

I dagens samhälle ställs allt högre krav på digital kompetens och många tjänster kan enbart fås genom hemsidor och digital anslutning. Detta ställer många äldre utanför delar av samhällets service och osäkerheten ökar hos äldre med alltför dålig kunskap om hur man gör. Därför bör man säkerställa att äldre får kunskap och information som medger god tillgång till digitala medier.

Vi vet att olika typer av brott mot våra äldre har ökat markant. Man ger sig på en grupp med dåliga tekniska kunskaper som även kan vara fysiskt svag. De som begår dessa hemska brott mot äldre ska straffas hårdare än idag.

En form av brott som är mer okänd men som ändå finns är våld i nära relationer hos äldre. Forskning visar att fysiskt och psykiskt våld är relativt vanligt både i hemmet och på äldreboenden. Många lider i det tysta, kunskapen hos personalen är ofta begränsad och i många fall saknas handlingsplaner. Även för arbetsmiljön och för personalen kan

detta våld vara en riskfaktor. Man bör öka kunskapen om hur dessa brott ska förebyggas och hanteras inom vård och omsorg.

Maria Malmer Stenergard (M)

Mattias Karlsson i Luleå (M)

Arin Karapet (M)

Katarina Brännström (M)

Ann-Sofie Alm (M)